

Dieren kunnen de ontwikkeling van kinderen positief beïnvloeden. Hoe zorg je voor een stimulerend contact tussen kind en dier?

TEKST **FEMKE VAN DEN BERG**
FOTO'S **PIXABAY**

LEREN VAN DIEREN

Pedagogisch medewerker Marla heeft thuis twee honden. Regelmatig vertelt ze de kinderen in haar peutergroep over Puck en Boef. De kinderen zijn erg nieuwsgierig naar deze labradors. Daarom besluit Marla om Puck, de rustigste, een keertje mee te nemen. Zij bereidt dit bezoekje grondig voor. Ze neemt boeken mee over honden, die ze samen met de kinderen bekijkt. Ook legt ze de lichaamstaal van honden uit. Hoe 'praat' een hond eigenlijk? Wat bedoelt hij als hij kwispelt? Wat betekent het als zijn haren rechtovoreind staan? Ze vertelt verder dat Puck graag een eigen plek heeft, om zich even rustig te kunnen terugtrekken. Samen met de kinderen zoekt ze een deken uit, waarop Puck kan uitrusten als zij op bezoek komt. Die leggen ze in een hoek.

Dan, op een ochtend, is het zover: Puck gaat mee naar de groep. Om de beurt mogen de kinderen Puck komen aaien. Eerst gaan de dappersten, vervolgens durven ook degenen die de hond best een beetje spannend vinden. Daarna lijnt Marla Puck aan en gaat ze samen met haar collega en de peuters buiten een wandeling maken. De kinderen zijn dolenthousiast. Eenmaal terug op de groep gaat Puck slapen op de deken, terwijl Marla haar in de gaten houdt.

Gebruiksaanwijzing

Veel kinderen hebben van nature interesse in dieren. Denk maar aan de dreumes die zich omdraait in zijn buggy om te kijken naar een voorbij wandelende hond. Of de peuter die achter de poes aanrent. 'Maar het is niet zo dat kinderen de signalen van dieren van nature goed begrijpen,' zegt Nienke Endenburg, gypsychooloog en universitair docent aan de faculteit Diergeneeskunde in Utrecht. 'Ze zullen uit pure nieuwsgierigheid de kat aan

de staart trekken, de parkiet knijpen of een cavia in de ogen prikken. Kinderen tot een jaar of zes zijn namelijk nog niet goed in staat om zelf het gedrag van een dier te interpreteren. Als je tegen een kleuter zegt dat hij het konijn goed moet vasthouden, dan is hij in staat om zo'n beestje bijna fijn te knijpen, ook al piept het luid. Hij snapt gewoon niet dat hij het konijn pijn doet.' Daarom is het zo belangrijk om het contact tussen kind en dier goed te begeleiden. In het door Nienke beschreven voorbeeld over Marla blijkt hoe je dat op een goede manier kunt doen. Zo kun je kinderen vooraf een 'gebruiksaanwijzing' geven, zodat ze het dier begrijpen. Ook laat je kleintjes niet alleen met de hond.

Goed voor de ontwikkeling

Als het contact tussen kind en dier op een goede manier wordt ondersteund door een volwassene, kan het een positieve invloed hebben op de ontwikkeling van het kind. 'Van huisdieren weten

'Kinderen met een huisdier hebben vaak een hogere zelfwaardering'

we dat ze een impuls geven aan de sociaal-emotionele ontwikkeling,' zegt Nienke. 'Kinderen met een huisdier hebben vaak een hogere zelfwaardering. Een mogelijke verklaring is dat ze zich door hun dier geaccepteerd voelen zoals ze zijn. Of misschien krijgen ze complimentjes van volwassenen, omdat ze goed met het dier omgaan. Daardoor groeit hun zelfvertrouwen.' »

Verder blijkt dat kinderen met een huisdier vaak meer empathie tonen dan kinderen zonder huisdier. 'Ze hebben geleerd om zich in hun dier te verplaatsen. Dat is een vaardigheid die ook in het contact met mensen van pas komt', aldus Nienke.

Er zijn ook aanwijzingen dat contact met dieren de taalvaardigheid stimuleert. 'Een dier kan een aanleiding zijn om met anderen in gesprek te raken. En over de verzorging van het dier moet veel worden gepraat. Dat bevordert de verbale vermogens', aldus Nienke.

Gewend aan kinderen

Nienke is er groot voorstander van dat er op de kinderopvang en bso meer aandacht komt voor dieren, maar alleen als pm'ers zelf echt iets met dieren willen. 'Anders is zoiets gedoemd te mislukken.'

Je kunt misschien ook een keer je eigen huisdier meenemen naar de groep. Tenminste, als het dier daarvoor geschikt is en het zelf

'Een bezoek aan een (kinder)boerderij valt bijna altijd in de smaak'

ook leuk vindt. Honden hebben meestal meer lol in dit soort uitjes dan bijvoorbeeld katten. En bepaalde hondensoorten, bijvoorbeeld labradors en golden retrievers, zijn doorgaans makkelijker in de omgang dan andere, zoals rottweilers en pitbulls. Verder is het belangrijk dat het dier kinderen gewend is. 'Het moet niet te snel in de stress schieten en dan bijvoorbeeld gaan

ZELF AAN DE SLAG?

Kind en Natuur organiseert onder andere workshops voor pm'ers die meer willen met dieren en natuur. Meer informatie: www.kind-en-natuur.nl.

Laura Minderhoud is een van de oprichters van Stichting Groene Pedagogiek (www.stichtinggroenepedagogiek.nl). De stichting wil het contact tussen kinderen en natuur bevorderen en zet zich onder meer in voor een 'vergroening' van kinderopvang en onderwijs.

bijten, krabben of blaffen. Je wilt immers dat kinderen een positieve ervaring opdoen en niet dat ze bang worden van dieren', zegt Nienke. Check vooraf ook goed of er kinderen in je groep allergisch of astmatisch zijn: laat geen dier op bezoek komen, waarvan een kind mogelijk ziek wordt.

Kinderboerderij

Lukt het niet om dieren naar je groep te halen, dan kun je ook met kinderen naar de dieren toegaan. Een bezoek aan een (kinder)boerderij valt bijna altijd in de smaak. 'Er valt daar immers veel te beleven: kinderen kunnen de dieren zien, voelen, ruiken, horen... Ze ervaren bovendien dat dieren reageren op hun gedrag', zegt Laura Minderhoud van het Groen Pedagogisch Adviescentrum Kind en Natuur (zie kader). 'Ze zien: als ik achter een grote kip aanren, vliegt ze weg. En als ik het jonge geitje rustig aai, blijft het bij me zitten.'

Kinderen vanaf een jaar of vijf kun je ook in groepjes opdrachten

laten doen. Nienke: 'Laat ze bijvoorbeeld uitzoeken wat bepaalde dieren eten. Of laat ze verschillen benoemen tussen cavia's en konijnen.'

Als kinderen ongeveer zes jaar zijn, kunnen ze helpen met de verzorging van dieren: borstelen, hokken schoonmaken, voeren. 'Daarom kun je op bso's bijvoorbeeld kippen of konijnen houden,' zegt Laura. 'Belangrijk is wel dat je als leidster eindverantwoordelijk blijft voor de zorg en het welzijn van de dieren.'

Klein dierenleed

Laura ziet nog wel eens dat er op kinderdagverblijven, scholen en bso's niet altijd oog is voor het welzijn van met name 'wriemdiertjes', zoals mieren, kevers en torren. Kinderen worden wel aangemoedigd om kleine diertjes te zoeken, maar vervolgens worden die vaak aan hun lot overgelaten. 'Ik heb meegeemaakt dat kleuters wormen en salamanders in een loepotje verzamelden, dat ze vervolgens in de brandende zon lieten staan. De dieren droogden uit en stierven. Vervolgens werden ze weggegooid als afval. Heel jammer.'

Laura legt uit hoe je een respectvollere omgang met kleine beestjes kunt bevorderen: 'Als bijvoorbeeld een peuter een diertje heeft gevonden, dan bewonder je dat: "Goh, ik zie dat je een mooi lieveheersbeestje hebt." Je praat even samen over het diertje en zegt dan iets als: "Ik denk dat zijn moeder hem zoekt. Zullen we hem naar huis brengen? Weet je nog waar je hem gevonden hebt?" Vervolgens zetten jullie het diertje terug op dezelfde plek.'

Creëer plekje

Laura beseft dat niet alle pedagogisch medewerkers zich prettig voelen bij deze aanpak. 'Sommigen zijn bang voor insecten of

VEILIG EN HYGIËNISCH

GGD Hart voor Brabant publiceerde samen met andere organisaties *Agrarische kinderopvang: gezond en veilig*. Hierin staan tips die je helpen ervoor te zorgen dat het contact tussen kinderen en dieren hygiënisch en veilig verloopt. Zorg bijvoorbeeld dat kinderen hun handen goed wassen na het aaien van beesten en dat ze laarzen dragen in de stallen van een boerderij.

MEER INFORMATIE: [HTTPS://WWW.GGDHVB.NL/PROFESSIONALS/IK-WIL-EEN-INSPECTIE/INSPECTIE-KINDEROPVANG](https://www.ggdhvb.nl/professionals/ik-wil-een-inspectie/inspectie-kinderopvang) (SCROLL NAAR BENEDEN EN CLIJK OP 'MEER INFORMATIE OVER VOORWAARDEN VOOR KINDEROPVANG'). OF BEL BUREAU GEZONDHEID MILIEU EN VEILIGHEID: 0900 368 68 68.

spinnen. Zeker de angst voor bijen en wespen is heel begrijpelijk. Toch is het belangrijk dat je dit niet overdraagt op kinderen. Leer ze liever hoe je op een verstandige manier omgaat met deze insecten. Leg bijvoorbeeld uit dat bijen doodgaan als ze steken. Ze zullen dit dus zelden doen. Zorg verder dat kinderen geen zoetheid aan hun handen en snoeten hebben als ze buiten gaan spelen, zodat ze geen wespen en bijen aantrekken.'

Laura pleit ervoor in de buitenruimte van kinderdagverblijf of bso plekken te creëren voor kleine beestjes. 'Zet bijvoorbeeld een omgekeerde bloempot in een hoek, met wat hooi eronder. Binnen de kortste keren zullen zich daar oorwurmen vestigen. Onder een steen op een vochtige plek in de schaduw komen zeker pissebedden wonen. Een vlinderstruik trekt vlinders aan; een fruitboom is aantrekkelijk voor bijen. Of maak een composthoop, waarop je het groente-, fruit- en tuinafval verzamelt. Je kunt dan laten zien dat bijvoorbeeld wormen de oude plantjes opeten. Hun poep is weer mest voor nieuwe plantjes, die wij kunnen eten. Zo leer je kinderen meteen dat dieren niet alleen leuk, maar ook heel nuttig zijn.' <